

Aikuislukion TUVAssa on kaikki!

YHTEISET JA VALINNAISET OPINNOT

LAHDEN YHTEISKOULUN AIKUISLUKIO
Kirkkokatu 2, 15110 Lahti

Sisällysluettelo

1 LUKU	3
1.1 TUVA-KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ JA TOTEUTTAJA.....	3
1.2 KOHDERYHMÄT	3
1.3 KOULUTUKSEEN HAKEMINEN	4
1.4 ARVOPERUSTA.....	5
1.5 TAVOITTEET	6
1.6 OPINTO-OHJAUS	7
1.7 OPPIVELVOLLISUUDEN SUORITTAMINEN JA OHJAUS- SEKÄ VALVONTAVASTUU	8
1.8 HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA	9
1.9 OPPIMISEN TUKI	11
1.9.1 Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus.....	14
1.9.2 Vieraskielisyys.....	15
1.9.3 Koesuoritusta heikentävät syyt	15
1.10 ERITYISOPETUS	15
1.11 OPISKELUHUOLTO	16
1.12 OPISKELIJAN JA HUOLTAJAN VELVOLLISUUDET	16
1.13 TODISTUKSET	17
2 LUKU	18
2.1 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA SEN OSIEN TOTEUTTAMINEN	18
2.2 MALLEJA OPINTOJEN VALINTAAN	19
2.2.1 Perustaitojen vahvistaminen ja arvosanojen korottaminen	19
2.2.2 Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus sekä työelämätaidojen hankkiminen	19
2.2.3 Lukiokoulutuksen opinnot, niihin valmentautuminen ja työelämätaidojen hankkiminen	20
2.2.4 Perusopetuksen suorittaminen loppuun, arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus	20
2.3 TUVA-KOULUTUKSEN OSAT.....	21
2.4 OPISKELU JA URASUUNNITTELUTAIDOT	21
2.4.1 Opiskelu ja urasuunnittelutaidot, 2-10/10 viikkoa, kaikille yhteinen.....	21
2.5 PERUSTAITOJEN VAHVISTAMINEN JA PÄÄTTÖARVOSANOJEN KOROTTAMINEN, 0-30/30 VIIKKOA, VALINNAINEN	26
2.5.1 Opetuksen tavoitteet.....	26
2.5.2 Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset.....	26
2.5.3 Keskeinen sisältö	26
2.5.4 Arviointi	26
2.5.5 Peruskoulun päättöarvosanojen korottamisen periaatteet.....	26
2.5.6 Ilmoittautuminen opetukseen ja / tai kokeeseen	26

2.5.7 Opetus ja koe aikuislukiossa	26
2.5.8 Päättöarvosanan korottamiseen vaadittavat suoritettavat kurssit	26
2.5.9 Oppimateriaali	26
2.5.10 Arviointi	26
2.5.11 Todistukset	26
2.6 ARJEN JA YHTEISKUNNALLISEN OSALLISUUDEN TAITOT, 0-20/20 VIIKKOA, VALINNAINEN	26
2.6.1 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot opetuksen toteuttaminen	27
2.6.2 Opetuksen tavoitteet.....	28
2.6.3 Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset.....	29
2.6.4 Keskeinen sisältö	31
2.6.5 Arviointi	31
2.7 LUKIOKOULUTUKSEN OPINNOT JA NIIHIN VALMENTAUTUMINEN, 0-30/30 VIIKKOA, VALINNAINEN	31
2.7.1 Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautumisen toteuttaminen	32
2.5 Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 0-20/20 viikkoa, valinnainen.....	35
2.5.1 Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, valinnainen, TUVA-viikkoja 1-6/20 (TUVATET1).....	36
2.5.2 Kieli- ja vuorovaikutustaitoja työelämään, valinnainen, TUVA-viikkoja 7-12/20 (TUVATET2)	36
2.5.3 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, valinnainen, TUVA-viikkoja 13-20/20 (TUVATET3).....	37
2.6 Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30/30 viikkoa, valinnainen	40
2.7 Valinnaiset koulutuksen osat, 0-10/10 viikkoa, valinnainen (TUVAAVAL)	42
Liitteet.....	43
Päijät-Hämeen alueellinen TUVA-koulutusyhteistyöverkosto	43

1 LUKU

1.1 TUVA-KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄ JA TOTEUTTAJA

Koulutuksen järjestäjä on Lahden yhteiskoulun säätiö sr. Koulutuksen toteuttaja on Lahden yhteiskoulun aikuislukio. Koulutuksen opetus toteutetaan osoitteessa Lahden yhteiskoulu, Kirkkokatu 2, 15110 Lahti. Opetuskieli on suomi.

1.2 KOHDERYHMÄT

TUVAn Kohderyhmiä

Koulutus on tarkoitettu oppivelvollisuusikäisille sekä muille, jotka ovat vailla toisen asteen tutkintoa ja jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta.

Lahden yhteiskoulun aikuislukion järjestämään TUVA-koulutukseen voi hakea opiskelemaan, jos hakija on

1. oppivelvollinen¹ ja on suorittanut perusopetuksen
2. oppivelvollinen, mutta ei ole suorittanut perusopetuksen oppimäärää lukuvuoden päättyessä sinä kalenterivuonna, jona täyttää 17 vuotta
3. suorittanut oppivelvollisuuden ja on yli 18-vuotias, ilman toisen asteen tutkintoa ja tarvitsee valmentavaa koulutusta

¹ Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on suorittanut TUVA-koulutuksen tai toisen asteen tutkinnon (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 5 §).

4. vieraskielinen opiskelija ja on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta suomen kielen taito ei ole vielä riittävä toisen asteen opintojen aloittamiseen.

TUVA-koulutuksessa voidaan ottaa opiskelijaksi myös hakija, jolla on erityinen syy hakeutua TUVA-koulutukseen, esimerkiksi, jos hänellä ei ole soveltuvaa koulutuspaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa tai TUVA-koulutus on tarpeellinen jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi.

1.3 KOULUTUKSEEN HAKEMINEN

TUVA-koulutukseen haetaan joko valtakunnallisen yhteishaun kautta tai suoraan Lahden yhteiskoulun aikuislukioon. Opiskelijaksi voi myös hakeutua täyttämällä hakulomakkeen Lahden yhteiskoulun aikuislukion toimistossa, Kirkkokatu 2, Lahti. Opiskelijaksi voidaan ottaa koko lukuvuoden ajan, jatkuvan haun periaatteella. Opiskelijaksi ottamisesta vastaa aikuislukion rehtori.

Lahden yhteiskoulun aikuislukion lukuvuosi alkaa 1.8. ja päättyy 31.7. ja se on jaettu kuuteen periodiin. Periodin kesto on kuusi (6) viikkoa. Opiskelija voi aloittaa TUVA-koulutuksen opinnot jokaisen periodin alussa.

Kun hakija on hakenut TUVA-koulutukseen, Lahden yhteiskoulun aikuislukion opinto-ohjaaja pyytää hakijaa haastatteluun. Haastattelussa on mukana opinto-ohjaaja ja rehtori sekä tarvittaessa erityisopettaja tai aineenopettaja. Haastattelun tarkoituksena on kartoittaa, onko hakija TUVA-koulutuksen kohderyhmää ja onko TUVA-koulutus hakijalle tarkoituksenmukainen koulutus. Lisäksi haastattelussa pyritään selvittämään hakijan koulutuksellisia tavoitteita. Jos hakija täyttää opiskelijaksi ottamisen kriteerit, hänet voidaan ottaa opiskelijaksi Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttamaan TUVA-koulutukseen.

Mikäli hakijaa ei voida ottaa opiskelijaksi Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttamaan TUVA-koulutukseen, ohjataan hänet sopivampaan koulutukseen, TE-toimistoon tai hakijan asuinkunnan ylläpitämään muuhun tukipalveluun. Lisäksi selvitetään, soveltuuko hakijalle mahdollisesti esimerkiksi Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa toteutettava aikuisten perusopetuksen päättövaiheen koulutus tai aikuisten lukiokoulutus. Hakija voidaan ohjata hakeutumaan myös alueellisen TUVA-koulutusverkoston muihin oppilaitoksiin tai muuhun hakijalle sopivaan koulutukseen. Lahden yhteiskoulun aikuislukio tekee yhteistyötä opiskelijan ohjaamisessa Lahden kaupungin nuorten tukipalveluiden ja aikuisille suunnattujen tukipalveluiden kanssa. Yhteistyö on

luonteeltaan ohjattavan asioiden selvittämistä ja toiminnanohjauksen tukemista esimerkiksi ha-
keutumaan parhaiten soveltuvaan koulutukseen sekä neuvontaa ja tietojen vaihtamista.

1.4 ARVOPERUSTA

Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttamissa kaikissa koulutuksissa noudatetaan suomalaisen
koulutusjärjestelmän arvoperustaa, jossa kaikilla on tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset oikeudet ha-
keutua koulutukseen elämän eri vaiheissa riippumatta sukupuolesta, iästä tai aikaisemmasta
koulutustausta. Koulutuksen saaminen tulisi olla mahdollista riippumatta opiskelijan taloudelli-
sesta asemasta tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksista. Opiskelijan henkilökohtainen opin-
topolku rakentuu opiskelijan omien koulutustarpeiden ja -tavoitteiden mukaan.

TUVA-koulutus mahdollistaa opiskelijalle tasa-arvoiset mahdollisuudet päästä eteenpäin riippu-
matta hänen aikaisemmasta koulumenestyksestä. Jos perusopetuksen päättöarvosanat eivät
riitä esimerkiksi saamaan opiskelupaikkaa toisen asteen koulutuksessa, tarjoaa TUVA-koulutus
koulutuspaikan, jossa voi vuoden aikana korottaa peruskoulun arvosanoja tai kerrata perustie-
toja ja -taitoja ja näin saada paremmat mahdollisuudet päästä toisen asteen koulutukseen. TUVA-
koulutus antaa opiskelijalle mahdollisuudet edetä yksilöllisesti ja omien tarpeiden mukaan. Tär-
keintä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta on se, ettei kouluttautuminen pysähdy tai
viivästy, vaan jatkuu eteenpäin.

Lahden yhteiskoulun aikuislukion tarjoamien eri koulutusten avulla voidaan lisätä nuorten ja ai-
kuisten opiskelijoiden yleissivistystä alueellisesti Lahdessa ja koko Päijät-Hämeen alueella. Aikuis-
ten perusopetuksen päättövaiheella on oma koulutustehtävänsä nuorten ja aikuisväestön sekä
maahanmuuttajien yleissivistävien perustietojen ja -taitojen ylläpitämisessä ja vahvistamisessa.
Aikuisten perusopetuksen päättövaihe tukee omalta osaltaan perusopetuksen ja toisen asteen
koulutuksen nivelvaihetta. Aikuisten perusopetuksen päättövaiheen opinnot antavat mahdolli-
suuden kerrata perusopintoja tai korottaa tarvittaessa perusopetuksen päättöarvosanoja. Ai-
kuisten perusopetuksen päättövaihe tuo TUVA-koulutuksen oman opintopolun. Aikuisten lukio-
koulutus mahdollistaa vastaavasti lukiokoulutuksen opintopolun korkea-asteen opintoihin.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen lähtökohta on opiskelijan opiskelusuunnitelma,
jossa henkilökohtainen opintopolku rakentuu hänen vahvuuksilleen, koulutustarpeilleen ja

henkilökohtaisille tavoitteilleen. Vaikka TUVA-opintopolku rakentuukin yksilöllisiin valintoihin, opiskelija toimii kuitenkin vuorovaikutuksessa ohjaajien, opettajien ja muiden opiskelijoiden kanssa. Toimimalla yhdessä ja oppimalla toisilta, edistetään opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta.

Opiskelija kohdataan yksilönä, kuin myös yhtenä kouluyhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Opiskelija ohjataan kantamaan vastuuta opinnoistaan, päätöksistään ja elämästään. Vastuun ottaminen ilmenee konkreettisesti sitoutumisena itse asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijaa ohjataan myös arvioimaan itse toimintansa vaikutuksia ja kehittämään sitä tarvittaessa. Ohjauksen ydintehtävä on vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja tunnetta siihen, että hän osaa ja pystyy oppimaan yksin ja yhdessä.

TUVA-koulutukseen luodaan yhteinen oppimisympäristö erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on, että esimerkiksi vieraskielinen opiskelija voi parantaa valmiuksiaan suomen kielen osaamisessa ja / tai tarvitsemissaan perustaidoissa. Näin vieraskielinen opiskelija voi opiskella samoissa opetusryhmissä suomea äidinkielenään puhuvien kanssa lukuun ottamatta suomi toisena kielenä opetusta, joka on tarkoitettu vain vieraskieliselle opiskelijalle. Opiskelu monikulttuurisuutta tukevassa oppimisympäristössä voi parhaimmillaan vahvistaa kaikkien opiskelijoiden taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa opiskelijan kulttuurienvälistä toimintakykyä. TUVA-koulutuksessa kannustetaan vuorovaikutukseen yhdessä ja toimimaan rakentavasti eri kulttuuriryhmien kanssa.

1.5 TAVOITTEET

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa on mahdollisuus opiskella koko TUVA-koulutuskokonaisuus, 38 viikkoa. Opiskelija saa tarvittavat valmiudet toisen asteen koulutukseen. Lahden yhteiskoulun aikuislukion TUVA-koulutus tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden painottaa henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassaan perustaitojen vahvistamista ja päättöarvosanojen korottamista sekä valmentautumista lukiokoulutuksen opintoihin.

TUVA-koulutuksen keskeisinä tavoitteina Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa on ohjata ja tukea opiskelijaa sekä vahvistaa ja antaa valmiuksia hänelle hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Koulutuksen tavoitteet muotoutuvat opiskelijan henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Koulutuksen alkuvaiheessa kartoitetaan yhdessä opiskelijan kanssa hänen

koulutustarpeitaan ja ohjataan häntä rakentamaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Opiskelijaa autetaan ohjauksen avulla tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteita sekä rakentamaan itselleen erilaisia vaihtoehtoja sekä toisen asteen opintoihin että työelämään.

1.6 OPINTO-OHJAUS

Lahden yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa opiskelijan ohjaamisen henkilökohtaisena ohjauksena ja ryhmäohjauksena. Ryhmäohjaus täydentää henkilökohtaista ohjausta. Opiskelija saa henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta TUVA-koulutuksen suorittamista ja jatko-opintoihin tai työelämään hakeutumista varten. Sekä opinto-ohjaaja, aineenopettajat ja erityisopettaja toteuttavat ryhmäohjausta opetuksessaan.

Kun opiskelija opiskelee päätoimisesti TUVA-koulutusta Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa, on hän aikuislukion kirjoilla. Tällöin Lahden yhteiskoulun aikuislukio vastaa opinto-ohjauksen toteuttamisesta. Jos opiskelija opiskelee TUVA-koulutusta muun koulutuksen järjestäjän kirjoilla, vastaa kyseinen koulutuksen järjestäjä opiskelijan opinto-ohjauksen toteuttamisesta. Alueellisen TUVA-koulutusverkostoon kuuluvien oppilaitosten rehtorit / koulutusjohtajat, opinto-ohjaajat ja erityisopettajat toimivat yhteistyössä alueellisen koulutusyhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan voimassa olevaa Ohjaussuunnitelmaa. Tavoitteena on, että opiskelija saa ohjausta Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa opintopolkunsa kaikissa vaiheissa. Ohjauksen avulla tuetaan niin opiskelijan oppimista kuin myös hyvinvointia. Ohjauskeskusteluiden avulla opiskelijaa autetaan tunnistamaan itseään ja toimintaansa. Ohjauksen tavoitteena on ohjata ja tukea opiskelijaa tekemään itsenäisiä valintoja ja ratkaisuja.

Ohjaus toteutetaan opintojakso- tai kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ohjauksena ja pienryhmäohjauksena tai näiden yhdistelmänä. Ohjausta toteutetaan moniammatillisesti, sillä sitä antavat opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja aineenopettajat sekä oppilaitoksen muu henkilökunta.

Mahdollisen työelämässä tapahtuvan oppimisen aikana ohjaukseen osallistuvat myös työyhteisön jäsenet työpaikalla. Opiskelijalle annetaan tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Ohjauksen yhteydessä tehdyt suunnitelmat dokumentoidaan opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

1.7 OPPIVELVOLLISUUDEN SUORITTAMINEN JA OHJAUS- SEKÄ VALVONTAVASTUU

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa voi suorittaa oppivelvollisuutta

- tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa (TUVA) (Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta 1215/2020)
- perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetussa aikuisten perusopetuksessa (Perusopetuslaki 628/1998)
- aikuisten lukiokoulutuksessa erityisin perustein (Lukiolaki 714/2008, 22 §).

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan Lahden yhteiskoulussa laadittua opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja siihen tehtyjä lisäyksiä koskien Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa toteutettavia koulutuksia.

Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan opintojen edistymistä ohjataan ja valvotaan (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 14 §). Aikuislukion opiskeluhuoltoryhmä seuraa säännöllisesti oppivelvollisten opintojen etenemistä.

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnukset koulun käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksyttyjä opintosuorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Tarvittaessa opinto-ohjaaja kutsuu opiskelijan ja hänen huoltajansa ohjauskeskusteluun.

Oppivelvollisen opiskelijan poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla koulun ohjaus ja valvontakäytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololleen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on annettava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjestelmään. Jos poissaolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, aikuislukion opiskeluhuoltoryhmä on yhteydessä opiskelijaan ja tarvittaessa opiskelijan huoltajaan. Lisäksi opiskelijalle tarjotaan opiskeluhuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi opintojakso tai kurssi voi keskeytyä.

Lahden yhteiskoulun aikuislukioilla on ohjaus- ja valvontavastuu valmentavan koulutuksen päättävästä opiskelijasta. Lahden yhteiskoulun aikuislukio huolehtii, että oppivelvollinen opiskelija hakeutuu ennen valmentavan koulutuksen päättymistä tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa seurataan, että oppivelvollinen hakeutuu oppivelvollisuuslain edellyttämään koulutukseen, saa opiskelupaikan ja aloittaa opinnot.

Ohjaus- ja valvontavastuu koskee myös tilanteita, joissa oppivelvollinen aikoo keskeyttää valmentavan koulutuksen. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa varmistetaan, että oppivelvollinen saa riittävästi opinto-ohjausta hakeutumisveloitteensa täyttämiseksi siten, että oppivelvollisuuden suorittaminen voi jatkua keskeytyksettä. Tarvittaessa oppivelvollinen ohjataan muiden palveluiden piiriin. Lahden yhteiskoulun aikuislukio on velvollinen ilmoittamaan oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytyy.

1.8 HENKILÖKOHTAINEN OPISKELUSUUNNITELMA

Lahden yhteiskoulun aikuislukion opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa ennen opintojen alkua. Opiskelusuunnitelma ohjaa sekä opinto-ohjaajaa että opiskelijaa hahmottamaan opiskelijan henkilökohtaista ja yksilöllistä tilannetta ja ajatuksia ennen TUVA-opintojen aloittamista. Opiskelijalla on mahdollisuus tuoda ohjauskeskustelussa esille ajatuksia ja mahdollisia kysymyksiä. Opiskelusuunnitelman tekeminen on jo TUVA-koulutuksen suorittamista, siksi opiskelijan lähtötilanteen selvittämiseen ja tavoitteiden kirjaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Opiskelusuunnitelma myös ohjaa TUVA-koulutuksen etenemistä sekä vahvistaa opiskelun suunnitelmallisuutta. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelman laatiminen kuuluu Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan yhden (1) viikon suorittamiseen.

Opiskelijan lähtötilanne selvitetään ohjauskeskustelussa tarkasti. Suunnitelmaa päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla on mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä opiskelijan muun verkoston kanssa.

Opinto-ohjaaja laatii yhdessä opiskelijan kanssa ajallisen suunnitelman TUVA-opintojen suorittamisesta aikuislukiossa tai muun koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa. Ajallinen suunnitelma voi olla lyhyen tähtäyksen suunnitelma, sisältäen 1-3 periodia tai pitkän tähtäyksen suunnitelma, jolloin opinnot ajoitetaan yhden lukuvuoden mittaiselle ajanjaksolle.

Opiskelusuunnitelman laatimisessa huomioidaan, että se on realistinen, opiskelijan saavutettavissa. Suunnitelma tehdään kirjallisesti. Opintosuunnitelmasta annetaan opiskelijalle oma kappale, josta koulu arkistoi oman kappaleensa. Opinto-ohjaaja kokoaa tiedot ja tarvittavat todistukset opiskelijan aikaisemmista opinnoista. Jos opiskelija on jo aikaisemmin suorittanut valmentavan koulutuksen, hänen henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa laaditaan niin, että siihen sisältyvät opinnot täydentävät aikaisempia koulutuksen osien sisältöjä.

Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan

- aikaisemmat koulutukset, tutkinnot, oppilaitos ja suoritusvuosi (todentaminen todistuksista)
- muu osaaminen, työkokemus, harrastukset, vapaa-ajan toiminta
- kielitaito, vieraskielisen opiskelijan suomen kielen taito
- osaaminen, vahvuudet, opiskeluvalmiudet
- tilanne ennen TUVA-koulutuksen aloittamista
 - o oppivelvollinen / oppivelvollisuuden suorittanut
 - o mahdolliset aikaisemmat hakukohteet yhteishaussa
 - o perusteet hakeutua TUVA-koulutukseen (koulutustarpeet)
 - o mahdolliset erityisen tuen saaminen tai erityisjärjestelyt aikaisemmissa koulutuksissa
- koulutustavoitteet ja painotukset (lukiokoulutus tai ammatillinen koulutus) TUVA-koulutuksessa
- tarpeet vahvistaa perustaitoja tai korottaa peruskoulun päättöarvosanoja
- suunnitelmat ja valinnat TUVA-koulutukseen kuuluvista koulutuksen osista, niiden laajuus

- koulutuksen osat, jotka opiskelija aikoo suorittaa Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa
- koulutuksen osat, jotka opiskelija aikoo suorittaa ammatillisessa oppilaitoksessa
 - mistä ammatillisen koulutuksen alasta tai aloista opiskelija on kiinnostunut
 - missä alueellisessa TUVA-koulutusverkostoon kuuluvassa oppilaitoksessa opinnot suoritetaan
 - milloin ammatillisen koulutuksen opinnot on tarkoitus suorittaa
- jatko-opintosuunnitelma TUVA-koulutuksen jälkeen
 - kiinnostuksen kohteet, ajatukset ja suuntautuminen toisen asteen opintoihin
- tiedot erityisen tuen saamisesta TUVA-koulutuksen opintojen suorittamisessa
- ajallinen suunnitelma TUVA-koulutuksen koulutuksen osien suorittamiseksi
- opiskelijan ja / tai oppivelvollisen huoltajan allekirjoitus.

Henkilökohtaisen ohjauskeskustelun yhteydessä opiskelijalle annetaan tietoa

- opinto-ohjauksen järjestämisestä
- erityisopetuksen järjestämisestä
- opiskeluhuollon palveluista.

Ohjauksen tavoitteena on ohjata ja tukea opiskelijaa tekemään itsenäisiä valintoja ja ratkaisuja. Ohjauksen tehtävänä on auttaa opiskelijaa ymmärtämään opiskelusuunnitelman tärkeys opintojen kokonaiskuvan saamiseksi. Opintosuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä päivitetään säännöllisesti osana opinto-ohjausta.

1.9 OPPIMISEN TUKI

TUVA-koulutuksessa ohjaus on pakollinen koulutuksen osa opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. TUVA-koulutuksen ohjaus toteutetaan pääasiallisesti koulutuksen tutustumis- ja orientaatioviikon aikana, joka järjestetään lukuvuoden alussa, ennen varsinaisen TUVA-koulutuksen alkamista. Orientaatioviikon ohjelman suunnittelee ja toteuttaa opinto-ohjaaja, ryhmänohjaajat ja erityisopettaja yhdessä. TUVA-opintojen aikana ohjaus järjestetään aineenopetuksen yhteydessä henkilökohtaisena ja ryhmäohjauksena sekä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan antamana ohjauksena.

Ohjauksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa. TUVA-koulutuksessa pyritään ohjauksen avulla kehittämään opiskelijan opiskeluvalmiuksia ennen toisen asteen koulutuksen aloittamista.

Aikuislukiossa ohjaus on opinto-ohjaajan, aineenopettajan, ryhmäohjaajan tai erityisopettajan antamaa henkilökohtaista ohjausta opiskelijan kanssa. Opinto-ohjaaja laatii opiskelijalle TUVA-koulutuksen aikana henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Suunnitelmassa määritellään opiskelun tavoitteet. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan voidaan sisällyttää sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen opintoja.

Opiskelijaa tuetaan seuraamaan opintojensa edistymisestä. Opiskelija osallistetaan omien tavoitteiden pohdintaan ja arvioimaan työskentelyään tavoitteidensa saavuttamiseksi. Ohjauskeskusteluissa seurataan opintojen aloitusvaiheessa tehdyn opiskelusuunnitelman toteutumista. Opiskelusuunnitelmaan voidaan tehdä ohjatusti tarvittavia muutoksia huomioiden niiden vaikutukset opintojen kokonaisuuteen, rakenteeseen ja aikataulutukseen. Opintojen edetessä ohjauskeskusteluissa voidaan ottaa esille opiskelijan tulevaisuuteen ja elämäntilanteeseen liittyviä kysymyksiä. Opiskelijaa ohjataan oman oppimiskäsityksen laajentamiseen myös kurssien tai opintojakson ja koulutuksen ulkopuolelta.

Aineenopetuksessa ohjaus ja oppimisen tuki huomioidaan ensisijaisesti opetuksen yhteydessä eriyttämisen, oppimispalautteen antamisen ja monipuolisten opetus- ja arviointimenetelmien keinoin. Aineenopettajan ohjauksella opiskeluun ja oppimiseen liittyviin haasteisiin ja oppimisvaikeuksiin voidaan reagoida nopeasti. Tukiopetus voidaan toteuttaa tukipaja- tai rästäpajatyyppisenä ohjauksena.

Aineenopettaja seuraa, että opiskelija on osallistunut riittävästi kurssin tai opintojakson opetukseen ja ohjaa opiskelijoita omaan oppiaineeseensa liittyvissä asioissa, kuten kurssin tai opintojakson ja aineen oppimäärän suorittamisessa. Aineenopettaja antaa opiskelijalle säännöllisesti palautetta. Palautetta voi antaa suullisesti ja kirjallisesti. Palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa. Aineenopettaja tekee tarvittaessa yhteistyötä ryhmäohjaajien, opinto-ohjaajan tai erityisopettajan kanssa opiskeluun liittyvissä ongelmakysymyksissä ja – tilanteissa.

Ryhmänohjausta toteutetaan kaikissa aikuislukion koulutuksissa. Ryhmänohjaajat osallistuvat ohjaukseen ja oppimisen tuen antamiseen yhteistyössä kaikkien aikuislukion toimijoiden kanssa. Ryhmänohjauksen avulla tavoitetaan opiskelijat säännöllisesti ryhmänä. Ryhmänohjaus on helposti saavutettavissa olevaa ohjausta ja sen tavoitteena on luoda turvallisuutta, osallisuutta ja hyvinvointia opiskelijalle suorittaessaan opintoja aikuislukiossa. Ryhmänohjaus toteutetaan sekä ryhmämuotoisena ohjauksena että tarvittaessa yksilömuotoisena ohjauksena. Ryhmänohjaus täydentää aineenopetuksen, opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen antamaa ohjausta. Ryhmänohjauksen avulla seurataan opiskelijan opintojen edistymistä ja puututaan mahdollisiin poissaoloihin nopeasti. Ryhmänohjaaja on yhteydessä tarvittaessa opiskelijan huoltajaan tai hänen läheiseen edustajaansa.

Rehtori toimii yhteistyössä ryhmänohjaajien, aineenopettajien, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa opiskelijoiden ohjauksessa ja oppimisen tuen antamisessa. Rehtori tekee tarvittaessa hallintopäätöksen poikkeavasta opetusjärjestelystä tai erityisjärjestelyiden järjestämisestä.

Henkilökohtainen ohjaus korostuu opintojen päättövaiheessa. Ryhmänohjaajan, aineenopettajan ja opinto-ohjaajan antaman ohjauksen avulla tuetaan opiskelijan omien vahvuuksien hahmotamista ja tavoitteiden kartoittamista. Näin myös opiskelijan mahdolliset jatko-opintomahdollisuudet selkeytyvät. Tavoitteena on, että opiskelija saa tietoa ja ohjeistusta erilaisista jatko-opintovaihtoehdoista, ammatinvalinnasta ja jatkokoulutukseen hakeutumisesta. Opiskelijaa ohjeistetaan erilaisten tietolähteiden ja verkostojen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan käyttämään muita yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Päättövaiheen ohjauskeskustelujen tavoitteena on kehittää opiskelijan elämänsuunnittelun ja -hallinnan taitoja, jotta opiskelija kykenee tekemään itselleen ja elämäntilanteeseensa sopivia valintoja ja päätöksiä. Koska tulevaisuuden työelämässä tarvitaan monipuolista osaamista, tietoja ja taitoja, opiskelijaa kannustetaan jatkuvaan kouluttautumiseen.

Ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja koulusihteeri seuraavat perusopetuksen, TUVA-koulutuksen ja lukion oppimäärän täyttymistä. Rehtori tekee tarvittaessa oppimäärän suorittamiseen liittyviä päätöksiä. Opiskelijalle tiedotetaan puuttuvista kursseista tai opintojaksoista. Aineenopettaja huolehtii arviointimerkintöjen tallentamisesta oppilashallinto-ohjelmaan ja vastaa oppimäärän

korotuskuulusteluiden laatimisesta, valvonnasta ja arvioinnista. Rehtori ja opinto-ohjaaja vastaavat tutkintotodistusten sisällöstä. Koulusihteeri vastaa todistusten kirjoittamisesta.

Opiskeluun ja oppimiseen liittyvät tukitoimet toteutetaan yhteistyössä aineenopettajien, ryhmänohjaajien, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa. Tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja siihen, että opiskelija ottaa tarjottua tukea vastaan. Tuen lähtökohtana on aina opiskelijan tilanne. Jos opiskelija ei ole aktiivinen, ei osallistu tai hänen opintonsa eivät edisty, ohjaus on luonteeltaan kehottavaa ja neuvovaa ottamaan ohjausta ja tukea vastaan.

Ohjaus on vuorovaikutusta opiskelijan kanssa. Ensisijainen ohjauksen ja oppimisen tuen muoto on keskustella opiskelijan kanssa. Oppimispalautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat hyviä vuorovaikutustilanteita. Keskustelu- tai ohjaustilanteita voidaan muodostaa tarvittaessa aineenopettajan ja opinto-ohjaajan, erityisopettajan tai kuraattorin kanssa yhdessä. Ohjauksen ja oppimisen tuen lähtökohtana on aina opiskelijan tilanne, joka on ohjaustilanteessa huomioitava kokonaisvaltaisesti.

1.9.1 Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus

Lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvä erityisvaikeus kannattaa testauttaa erityisopettajalla. Lukihäiriö voidaan ensin ns. seuloa, jonka tuloksena saadaan mahdollisia viitteitä jatkotutkimukselle. Lukiseula järjestetään aikuislukiossa tarvittaessa joko yksittäiselle opiskelijalle tai pienryhmälle. Seulan kesto on noin 1,5 tuntia. Seula on maksuton. Erityisopettaja huolehtii lukiseulan ja lukitestauksen tiedottamisesta ja toteutuksesta.

Jos lukihäiriö todetaan, erityisopettaja kirjoittaa lukilausunnon, jossa luokitellaan myös häiriön vaikeusaste. Opiskelija voi käydä myös omalla kustannuksellaan testauttamassa lukihäiriön koulun ulkopuolisella asiantuntijalla, joko erityisopettajalla, psykologilla tai puheterapeutilla. Opiskelijan kannattaa säilyttää koesuorituksia, ainekirjoituksia tai esseevastauksia ja ottaa mukaan ne lukitestaukseen. Näin asiantuntija saa suorituksista lisäinformaatiota testausta ja mahdollista lukihäiriölausuntoa varten. Lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus luokitellaan

neliportaisella asteikolla: ei vaikuta, vaikuttaa jonkin verran, vaikuttaa merkittävästi tai vaikuttaa erittäin paljon.

1.9.2 Vieraskielisyys

Jos opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomen kieli tai hän on käynyt pitkään koulua ulkomailla, vieraskielisyys voidaan huomioida erityisjärjestelyin. Opiskelijalle voidaan myöntää kaksi tuntia lisäaikaa kurssikokeiden tekemiseen. Opiskelijan tulee kertoa vieraskielisyydestään opinto-ohjauskeskustelun yhteydessä.

Vasta opintojen aikana saadaan selvyys siitä, miten vieraskielisyys mahdollisesti vaikuttaa oppimiseen ja koulumenestykseen. Selvitetään, millaisia vaikeuksia vieraskielisellä opiskelijalla on opetuksen seuraamisessa, luettavan oppimateriaalin ymmärtämisessä, tehtävien suorittamisessa ja suomeksi kirjoittamisessa. Vieraskielisen opiskelijan on osallistuttava suomi toisena kielenä opetukseen.

1.9.3 Koesuoritusta heikentävät syyt

Koesuoritusta heikentäviä syitä voivat olla sairaus tai vamma (kuulovamma, näkövamma) tai erityisen vaikea elämäntilanne. Opiskelijan on toimitettava erikoislääkärinlausunto sairaudesta tai vammasta. Erityisen vaikea elämäntilanne voi olla lähiomaisen vakava sairastuminen tai kuolema, vaikea perhetilanne tai raskas oikeudellinen prosessi. Tällöin lausunnonantajana voi olla kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai lääkäri.

Koesuoritusta heikentävä syy voidaan huomioida koetilanteen erityisjärjestelyin, kuten myöntämällä lisäaikaa tai kokeen tekeminen erillisessä tilassa. Erityisjärjestelyiden toteuttamismahdollisuuksista neuvotellaan rehtorin kanssa.

1.10 ERITYISOPETUS

Aikuislukion opiskelijalle järjestetään erityisopetusta, jos muu oppimisen tuki ei ole ollut riittävää tuen tarpeeseen nähden. Opiskelijalle annetaan erityisopettajan antamaa erityisopetusta todennettujen oppimisvaikeuksien vuoksi, kuten sairauden tai vamman tai niihin rinnastettavien syiden vuoksi. Rinnastettava syy voi olla esimerkiksi vaikea elämäntilanne, joka vaikuttaa merkittävästi opiskeluun tai oppimiseen. Erityisopetus on vaativampaa oppimisen tukea ja se kohdistuu

syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin. Muita tukitoimia on kokeiltu monipuolisesti ja ne on opiskelijan kohdalla todettu riittämättömäksi. Erityisopetus on perusteellisempaa opiskelutaitojen ja strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan.

1.11 OPISKELUHUOLTO

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa noudatetaan voimassa olevaa Lahden yhteiskoulun opiskelu- huoltosuunnitelmaa. Aikuislukio tiedottaa opiskeluhuollon kokonaisuudesta ja palveluista aikuislukion opiskelijoille ja heidän huoltajilleen. Aikuislukion opiskeluhoitoryhmän jäsenet tiedottavat opiskeluhuollosta oman toimintansa erilaisissa yhteyksissä.

1.12 OPISKELIJAN JA HUOLTAJAN VELVOLLISUUDET

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan tehtävät ja vastuu on huolehtia ensisijaisesti siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden. Oppivelvollisen huoltajalle myönnetään henkilökohtaiset tunnukset koulun käyttämään oppilashallinto-ohjelmaan, josta opiskelija tai hänen huoltajansa voivat seurata opintojen edistymistä ja työskentelyä. Mikäli opiskelijalle kertyy hyväksyttyjä opintosuorituksia vähemmän kuin kaksi / periodi, tulee opiskelijan hakeutua keskustelemaan asiasta opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa aikuisten perusopetuksen ja lukio- koulutuksen oppivelvollisten opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. TUVa-koulutuksen ryhmänohjaajat seuraavat TUVa-opiskelijoiden opintojen edistymistä ja mahdollisia poissaoloja. Jos TUVa-opiskelijoilla on runsaasti poissaoloja, ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan kanssa ja on mahdollisesti yhteydessä huoltajaan. Aikuislukion opiskelijoiden poissaolojen seurannan malli kuvataan opetussuunnitelmassa.

Poissaoloja pyritään ennaltaehkäisemään tiedottamalla oppivelvollisia koulun ohjaus- ja valvontakäytänteistä. Aikuislukiossa oppivelvollisuutta suorittavalla opiskelijalla on oltava poissaololeen aina hyväksyttävä syy: sairaus tai lyhytaikainen syy. Luvan enintään viikon poissaoloon myöntää rehtori. Opiskelijan on annettava lyhytaikainen poissaolo kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Aineenopettaja merkitsee yksittäisen poissaolon oppilashallinto-ohjelmaan. Oppivelvollisuutta suorittavan opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syyn oppilashallintojärjestelmään. Jos poissaolon syy puuttuu toistuvasti ja / tai poissaoloja kertyy paljon, kootaan tapauskohtainen

monialainen asiantuntijaryhmä. Tarvittaessa opiskelijalle tarjotaan opiskeluhuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita. Selvittämättömien tai muuten runsaiden poissaolojen vuoksi koulutuksen osa, kurssi tai opintojakso voi keskeytyä.

Jos opiskelija ei osallistu henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaiseen opetukseen eikä ohjaukseen, eikä esitä poissaololleen perusteltua syytä, lähetetään opiskelijalle kuulemispyyntö. Kuulemispyynnön tarkoituksena on saada selvyys, miksi opinnot eivät edisty. Kuulemispyynnössä pyydetään ottamaan yhteyttä 14 päivän kuluessa kuulemispyynnön tiedoksisaannista. TUVA-opinnot voidaan keskeyttää määräajaksi esimerkiksi sairauden tai muun perustellun syyn vuoksi. Opiskelijalle voidaan myöntää anomuksesta lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseksi sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi.

1.13 TODISTUKSET

Lahden yhteiskoulun säätiö sr koulutuksen järjestäjänä antaa opiskelijalle seuraavia todistuksia:

1. Todistuksen suoritetuista koulutuksen osista annetaan,
 - kun opiskelija päättää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittamisen
 - kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassaan tavoitteeksi asetetut koulutuksen osat.
 - Jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen, hänelle annetaan todistus ennen eroamista tai keskeyttämistä suoriteista koulutuksen osista.

Todistus suoritetuista koulutuksen osista annetaan myös opiskelijan pyynnöstä. Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittaman koulutuksen sisältö.

Opiskelija saa lisäksi erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoriteista perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opinnoista. Erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoritetuista ammatillisen koulutuksen opinnoista voi antaa vain ammatillisen koulutuksen järjestäjä, jolla on kyseisen koulutuksen järjestämislupa.

2. Todistuksen suoritetuista opinnoista annetaan,
- jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen suorittamisen

Todistus suoritetuista opinnoista annetaan niistä opinnoista, joissa koulutuksen osan suorittaminen oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti on jäänyt kesken.

Todistus liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittamien opintojen sisältö

2 LUKU

2.1 KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA SEN OSIEN TOTEUTTAMINEN

Lahden yhteiskoulun aikuislukio vastaa siitä, että TUVA-koulutuksen opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin. Lahden yhteiskoulun aikuislukio toimii koulutuksen toteuttamisessa yhteistyössä Lahden muiden TUVA-koulutusta järjestävien oppilaitosten kanssa, nuoriso- ja aikuis-työn toimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.

Lahden yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa TUVA-koulutuksen kaikki muut koulutuksen osat laajuudeltaan täysimääräisinä, paitsi ammatillisen koulutuksen opintoja ja niihin valmentautumista. Toteuttamissuunnitelma TUVA-koulutuksen koulutuksen osien toteuttamisesta on esitelty Taulukossa 1. Opiskelija suunnittelee TUVA-koulutuksen kokonaisuuden yhdessä opinto-ohjaajan kanssa ja toteuttaa opintonsa opiskelusuunnitelmansa mukaan.

Jos Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa opiskeleva TUVA-koulutuksen opiskelija haluaa sisällyttää opiskelusuunnitelmaansa ammatillisen koulutuksen opintoja ja valmentautua niihin (0-30 viikkoa), voi hän opiskella kyseisen koulutuksen osan opintoja alueelliseen TUVA-koulutusverko-
toon kuluvaan ammatillisessa oppilaitoksessa alueellisen koulutusyhteistyösopimuksen mukaisesti.

TUVA-KOULUTUKSEN KOULUTUKSEN OSAT	
Kaikille yhteinen koulutuksen osa	valtakunnallinen laajuus
Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot	2-10 / 10

Valinnaiset koulutuksen osat	
Perustaitojen vahvistaminen	0-30 / 30
Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (yhteistyössä alueellisen TUVA-koulutusverkoston kanssa)	0-30 / 30
Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus	0-20 / 20
Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen	0-30 / 30
Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen	0-20 / 20
Valinnaiset opinnot	0-10 / 10

Taulukko 1: Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttamissuunnitelma TUVA-koulutuksen koulutuksen osien toteuttamisesta ja niiden laajuus.

2.2 MALLEJA OPINTOJEN VALINTAAN

2.2.1 Perustaitojen vahvistaminen ja arvosanojen korottaminen

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot
- Perustaitojen vahvistaminen
- Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen

Lahden yhteiskoulun aikuislukio tarjoaa valmentavaa TUVA-koulutusta niin oppivelvolliselle kuin niille, jotka ovat jo suorittaneet oppivelvollisuuden. Valmentava TUVA-koulutus mahdollistaa opiskelijalle peruskoulun arvosanojen korottamisen, perustietojen ja -taitojen kertaamismahdollisuuden sekä opiskelutaitojen vahvistamisen ennen toisen asteen koulutuksen aloittamista. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opintoja, asettamaan tavoitteita sekä suuntautumaan jatko-opintoihin. Opiskelijaa ohjataan valmentautumaan TUVA-koulutuksen aikana joko lukio-koulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen.

2.2.2 Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus sekä työelämätaitojen hankkiminen

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot
- Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus
- Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen

Opiskelija voi painottaa TUVA-koulutuksen opinnoissaan omien tarpeidensa tai kiinnostuksensa mukaan arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistamista sekä työelämätaitoja ja

työelämässä tapahtuvaa oppimista. Opiskelijaa tuetaan vahvistamaan omaa toimintakykyään ja hyvinvointiaan omassa arjessaan ja laajemmin yhteiskunnassa.

2.2.3 Lukiokoulutuksen opinnot, niihin valmentautuminen ja työelämätaitojen hankkiminen

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot
- Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen
- Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen

Opiskelija voi vaikuttaa koulutuksen osien valinnoillaan suuntautuuko hän TUVA-koulutuksen jälkeen jatko-opinnoissaan lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa opiskelija voi suuntautua halutessaan lukiokoulutukseen ja valita samalla henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa valmentavia lukiokoulutuksen opintoja sekä työelämätaitoja ja työelämässä tapahtuvaa oppimista. Tämä opintopolku mahdollistaa lukiokoulutukseen suuntautuvalla TUVA-opiskelijalla mahdollisuuden tutustua myös työelämään. Opintopolku selkeyttäisi mahdollisesti opiskelijan ajatuksia omasta ammatillisesta suuntautumisestaan ja/tai tulevasta koulutusalaista.

2.2.4 Perusopetuksen suorittaminen loppuun, arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot
- Perustaitojen vahvistaminen
- Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus

TUVA-koulutukseen hakeutumisen lähtökohtana on, että opiskelija on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai hänellä on vastaavat tiedot ja taidot. Jos peruskoulun suorittaminen on jäänyt kesken ja hänen tavoitteenaan on suorittaa TUVA-koulutus, ohjataan opiskelija suorittamaan peruskoulu loppuun aikuisten perusopetuksessa sekä vahvistamaan samalla arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitoja. Perusopetuksen loppuun suorittaminen voi olla erityinen syy hakeutua TUVA-koulutukseen, koska se on perusteltua myös jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi. Perusopetuksen loppuun suorittaminen vahvistaisi opiskelijan perustaitoja, joita hän tarvitsee toisen asteen koulutuksessa. Perusopetuksen suorittamisen lisäksi opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman TUVA-koulutuksen suorittamiseksi ja jatko-opintosuunnitelman. Opiskelija voi jo TUVA-opintojen aikana valmentautua toisen asteen opintoihin. Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistaminen tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksien hankkimista.

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja suunnittelemaan omaa arkea, opiskelua ja ajankäyttöä sekä niihin vaikuttavia asioita.

2.3 TUVA-KOULUTUKSEN OSAT

TUVA-koulutus koostuu seuraavista koulutuksen osista:

1. Kaikille yhteinen koulutuksen osa: Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot 2-10 viikkoa
2. Valinnaiset koulutuksen osat
 - Perustaitojen vahvistaminen 0-30 viikkoa
 - Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen 0-30 viikkoa
 - Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen 0-30 viikkoa
 - Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus 0-20 viikkoa
 - Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen 0-20 viikkoa
 - Valinnaiset opinnot 0-10 viikkoa

Koulutuksen osien laajuudet on ilmoitettu vaihteluvälillä, joiden sisällä koulutus voidaan suunnitella opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen osien tavoitteet on määriteltä laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman mahdollisen laajuuden mukaan.

2.4 OPISKELU JA URASUUNNITTELUTAIDOT

2.4.1 Opiskelu ja urasuunnittelutaidot, 2-10/10 viikkoa, kaikille yhteinen

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa kehitetään opiskelijan opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja, kuten kykyä työskennellä ja opiskella itsenäisesti, suunnitella omia opintoja ja ajankäyttöä sekä tehdä opintoihin liittyviä valintoja. Opiskelu- ja urasuunnittelutaitojen kehittymiseen liittyvät kiinteästi suomen kielen taidon ja erityisesti urasuunnitteluun liittyvien tekstitaitojen hallinta.

Lahden yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot – koulutuksen osan. Koulutuksen osa on kaikille TUVA-opiskelijoille yhteinen. Koulutuksen osan laajuus on yhteensä 10 viikkoa, joista opiskelijan on suoritettava vähintään kaksi (2) viikkoa.

Opiskelija aloittaa TUVA-koulutuksen suorittamisen Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot koulutuksen osasta, jonka jälkeen opiskelija ohjataan suorittamaan muita TUVA-koulutuksen osia

henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opiskelijaa ohjataan suorittamaan vähintään yhden (1) viikon Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan ennen muita koulutuksen osia. Opiskelija suorittaa koulutuksen osasta vähintään toisen (2) viikon TUVA-opintojen kulessa tai viimeistään koulutuksen päättövaiheessa. Koulutuksen osan 1-2 viikkoa toteutetaan opinto-ohjaan antamana henkilökohtaisena ohjauksena.

Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan opinnot, viikot 3-8 on mahdollista opiskella henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan TUVA-koulutuksen aikana. Opiskelu- ja urasuunnittelu -koulutuksen osan muut opinnot, 3-8 viikkoa toteutetaan muiden TUVA-koulutuksen osiin soveltuvien oppiaineiden, kuten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppiaineiden yhteydessä. Koulutuksen osan viikot 9-10 toteutetaan siten, että opiskelija tutustuu nuorten tai aikuisten lukiokoulutukseen ja/tai ammatillisen koulutuksen toteutustapoihin ja käytänteisiin. Opiskelija myös osallistuu oppilaitosten informaatiotilaisuuksiin ja tutustuu oppilaitoksiin koulutusvierailuilla, koulutusalan messuilla ja esittelytilaisuuksissa.

Opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Koulutuksen arviointiin osallistuu opinto-ohjaaja ja aineenopettajat. Kun aineenopettaja tai opettajat yhdessä arvioivat TUVA-koulutuksen muita koulutuksen osia, arvioidaan samalla, onko opiskelija saavuttanut Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

2.4.2 Opiskelu ja urasuunnittelutaitojen opetuksen toteuttaminen

2.4.2.1 TUVAOPO1, kaikille yhteinen, yhteensä 2 kurssia = 2 TUVA-viikkoa

- TUVAOPO1a, 1 kurssi: toteutetaan TUVA-koulutuksen alkuvaiheessa henkilökohtaisena ohjauksena
 - o kartoitetaan opiskelijan tilanne, aikaisemmat koulutukset
 - o kartoitetaan opiskelijan kielitaito
 - o laaditaan ja tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimista
 - o tutustutaan opiskeluun TUVA-koulutuksessa ja Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa.

- TUVAOPO1b, 2 kurssi: toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena opintojen aikana tai viimeistään opintojen päätösvaiheessa
 - o kartoitetaan TUVA-opintojen tilanne
 - o tarkistetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutuminen
 - o tarvittaessa ohjataan jatko-opintoihin TUVA-vuoden aikana.

2.4.2.2 TUVAOPO2, valinnainen, TUVA-viikkoja 3-8/10

- TUVAOPO2 toteutetaan muiden TUVA-koulutukseen koulutuksen osiin soveltuvien oppiaineiden yhteydessä yhden periodin aikana.

2.4.2.3 TUVAOPO3, valinnainen, TUVA-viikkoja 9-10/10

- TUVAOPO3 toteutetaan koko koulutuksen ajan (ajankohta riippuu tutustumiskäyntien ajankohdista):
 - o opiskelija tutustuu nuorten ja aikuisten lukiokoulutukseen ja/tai ammatillisen koulutuksen toteutustapoihin ja käytänteisiin
 - o opiskelija tutustuu eri ammattialojen koulutukseen
 - o opiskelija osallistuu oppilaitosten informaatiotilaisuuksiin
 - o opiskelija tutustuu oppilaitoksiin koulutusvierailuilla, koulutusalan messuilla ja muissa esittelytilaisuuksissa
 - o opiskelija raportoi opinto-ohjaajalle tutustumiskäynneistä ja vierailuista.

2.4.3 Opetuksen tavoitteet

Opiskelija

- asettaa ja arvioi oman elämänsä tavoitteita ja toiveita
- osaa kuvata itseänsä oppijana ja opiskelijana
- tutustuu erilaisiin tapoihin oppia ja hankkia osaamista
- käyttää soveltuvia opiskelutaitoja
- osaa suunnitella omia opintojaan tavoitteellisesti
- osaa etsiä tietoa itseään kiinnostavista jatko-opinnoista sekä työelämävaihtoehtoista
- tarkastelee vaihtoehtoisia uramahdollisuuksia myös tulevaisuuden näkökulmasta
- arvioi omaa soveltuvuuttaan eri aloille
- osaa tehdä realistisen jatko-opintosuunnitelman ja hakeutua sen mukaisesti koulutukseen

- valmistautuu opiskelemaan lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa
- ymmärtää ja osaa käyttää opiskelu- ja urasuunnitteluun liittyvää kieltä.

2.4.4 Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset

Oppimaan oppiminen

Opiskelija osaa laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman opintojen alussa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa. Suunnitelman tekemiseksi opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Opiskelijan omien vahvuuksien tunnistaminen vahvistaa niiden käyttämistä. Opiskelija osaa jäsentää ja arvioida omaa osaamistaan ja koulutustarpeitaan. Opiskelija osaa suunnitella opintojaan ja ajankäyttöään tavoitteellisesti. Opiskelija osaa huolehtia, että hänen opiskelusuunnitelmaansa tarkistetaan tarpeen mukaan. Opiskelija osaa soveltaa oppimaansa tietoa suunnitellessaan jatko-opintoja ja työelämässä. Opiskelija osaa käyttää oppimisesseen tarkoituksenmukaisia ja monipuolisia oppimistapoja ja -strategioita. Opiskelija osaa työskennellä ja opiskella itsenäisesti. Opiskelijan oppimisen itsesäätely kehittyy.

Monilukutaito ja digiosaaminen

Opiskelija käyttää suomen kieltä monipuolisesti suullisesti ja kirjallisesti. Opiskelija osaa käyttää erilaisia tieto- ja viestintätekniikan apuvälineitä ja sovelluksia. Opiskelija oppii hyödyntämään monilukutaitoja ja digiosaamista opiskelussaan, hakiessaan tietoa ja arvioidessaan tiedon oikeellisuutta. Opiskelija ymmärtää tieto- ja viestintätekniikan taitojen merkitystä jatko-opinnoissa ja työelämässä. Opiskelija osaa tehdä työhakemuksen hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu ja toimii monipuolisesti eri vuorovaikutustilanteissa, sekä koulussa että vapaa-ajalla. Opiskelijaa osallistuu ohjaukseen ja opetukseen. Opiskelija pohtii omia vahvuuksiaan ja tarpeitaan sekä etsii mahdollisiin ongelmatilanteisiin ratkaisuja. Opiskelijaa osaa ilmaista ajatuksiaan, toiveitaan ja mielipiteitään selkeästi ja rakentavasti. Opiskelija ymmärtää, että hän voi edistää oma tilannettaan, tarpeitaan ja tavoitteitaan vuorovaikutuksen avulla. Opiskelija osaa haakeutua jatko-opintoihin ja/tai työelämään. Opiskelijan käsitys omasta kielitaidosta vahvistuvat.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa osaa hahmottaa ja tunnistaa hyvinvointinsa osa-alueita, kuten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointiaan omassa toiminnassaan, tavoissaan ja tavoitteissaan. Opiskelija osallistuu oman hyvinvointinsa ja toimintakykynsä arviointiin. Opiskelija osaa tarvittaessa mukauttaa suunnitelmiaan, tavoitteitaan ja toimintaansa oman hyvinvointinsa parhaaksi. Opiskelijaa hallitsee ajankäyttöään.

Yhteiskuntaosaaminen ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ymmärtää omaa toimintaansa opiskelijana, opiskelijaryhmässä ja koulussa. Opiskelijaa ottaa vastuun suunnitelmistaan ja sitoutuu niihin. Opiskelija osaa toimia rakentavasti monikulttuurisessa opiskelijaryhmässä.

2.4.5 Keskeinen sisältö

- henkilökohtainen opiskelusuunnitelma
 - o kyky suunnitella opintoja ja ajankäyttöä
 - o kyky tehdä opintoihin liittyviä valintoja
- opiskelutaidot
 - o kyky työskennellä ja opiskella itsenäisesti
 - o suomen kielen suullinen ja kirjallinen osaaminen
 - o tutustuu erilaisiin tapoihin oppia ja hankkia osaamista
- tutustuminen jatko-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään
- tutustuminen lukiokoulutuksen toteutustapoihin ja/tai ammatilliseen koulutukseen käytänteisiin
- tutustuminen eri alojen koulutukseen sekä koulutusvierailut ja -kokeilut.

2.4.6 Arviointi

Yhden TUVAOPO -kurssin suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määriteltyä yhtä viikkoa.

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Arvioinnin toteuttavat

- opinto-ohjaaja
- arviointiin osallistuvat aineenopettaja tai opettajat yhdessä

2.5 PERUSTAITOJEN VAHVISTAMINEN JA PÄÄTTÖARVOSANOJEN KOROTTAMINEN, 0-30/30 VIIKKOA, VALINNAINEN

2.5.9 Oppimateriaali

Aikuislukion järjestämässä aikuisten perusopetuksessa oppimateriaalina käytetään Studeon digitaalisia oppimateriaaleja.

- Jos opiskelija osallistuu aikuislukion järjestämään opetukseen ja kokeeseen, opiskelija saa oppimateriaalin ja työvälineet aikuislukiosta.

2.5.10 Arviointi

Kun opiskelija on suorittanut päättöarvosanan korottamiseksi vaadittavat kurssit, opettaja arvioi, onko päättöarvosana korottunut vai ei.

- Arvioinnissa verrataan aikaisempaa peruskoulun päättöarvosanaa kokeessa tai kokeissa näytettyyn osaamiseen.
- Päättöarvioinnissa käytetään aikuisten perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereitä.

2.5.11 Todistukset

Jos opiskelija vahvistaa osaamistaan suorittamalla vain yksittäisiä perusopetuksen kursseja, opiskelija saa opintosuoritusotteen suoritetuista opinnoista aikuislukion toimistosta, jonka hän toimittaa omaan pääkouluunsa.

Jos opiskelija on korottanut perusopetuksen päättöarvosanaa, opiskelija saa Todistuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta erityisessä tutkinnossa. Aikuislukion koulusihteeri siirtää tiedot Opintopolun Koski-tietovarannon suoritusrekisteriin.

2.6 ARJEN JA YHTEISKUNNALLISEN OSALLISUUDEN TAIDOT, 0-20/20 VIIKKOA, VALINNAINEN

Tässä koulutuksen osassa painotetaan opiskelijan arjessa toimimista ja yhteiskunnallista osallisuutta ja niiden taitojen vahvistamista. Koulutuksen osan tavoitteena on edistää opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta. Tavoitteena on myös vahvistaa arjen taitojen ja

yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja. Lahden yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa koulutuksen osan seuraavasti:

2.6.1 Arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taidot opetuksen toteuttaminen

2.6.1.1 TUVAHYVÄ1, valinnainen, TUVA-viikkoja 1-6/20

- toteutetaan opiskellen arjen taitoja yhden periodin mittaisena kurssina
- ohjataan ymmärtämään omaan arkeen vaikuttavia asioita, valintoja ja päätöksiä
- autetaan ymmärtämään mielen hyvinvoinnin perusteita ja tapoja vahvistaa sitä
- autetaan ymmärtämään ihmistä kokonaisuutena: fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi
- opiskelija laatii kirjallisen suunnitelman arjen taitojen vahvistamiseksi
- opetetaan kansalaisen digitaitoja:
 - o tietotekniikan perusteita (laitteen käyttö, internetin käyttö)
 - o sähköinen asiointi ja palvelut
 - o ohjataan turvalliseen, vastuulliseen ja kestävään toimintatapaan elin- ja toimintaympäristössä.

Valinnaiset opinnot: Arjen taidot ja yhteiskunnallisen osallisuuden opinnot käytännössä

TUVAHYVÄ 1	TUVAHYVÄ 2	TUVAHYVÄ 3
• tietokoneen käyttötaitoja • kansalaisen digitaitoja • sähköistä, verkossa asiointia	• oman talouden hallintaa • tutustumista • taide- ja kulttuuripalveluihin • liikunta- ja vapaa-ajan palveluihin	• tekstinkäsittelyä, medialukutaitoja • mediakriittisyyttä ja tiedonhakua • oppimaan oppimisen taitoja

2.6.1.2 TUVAHYVÄ2, valinnainen, TUVA-viikkoja 7-12/20

- toteutetaan opiskellen yhteiskunnallisen osallisuuden taitoja yhden periodin mittaisena kurssinä
 - o haetaan yhdessä tietoa yhteiskunnan tarjoamista palveluista Lahdessa ja/tai opiskelijan asuinkunnassa
 - o ohjataan ymmärtämään yhteiskunnallinen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa sekä tekemään kirjallinen suunnitelma yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistamiseksi
 - o ohjataan opiskelijaa harjoittelemaan, tutustumaan, osallistumaan ja vahvistamaan arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitoja käytännössä
 - o ohjataan ymmärtämään oman talouden hallintaa
 - o ohjataan tutustumaan taide- ja kulttuuripalveluihin
 - o ohjataan tutustumaan liikunta- ja vapaa-ajan palveluihin.

2.6.1.3 TUVAHYVÄ3, valinnainen, TUVA-viikkoja 13-20/20

- toteutetaan yhden periodin (6 viikkoa) ja 2 viikon mittaisena kurssina
- syvennetään kansalaisen digitaitoja
- medialukutaito
- mediakriittisyys ja tiedonhaku
- tekstinkäsittelyn perusteet
- oppimaan oppimisen taidot ohjauskeskusteluiden avulla: opiskelija arvioi itse toimintakykyään, vahvuuksiaan ja hyvinvointiaan
 - o mikä muuttui, vahvistuiko opiskelijan toimintakyky ja hyvinvointi
 - o mikä muutokseen vaikutti eniten, vähiten
 - o mitä kannattaisi tehdä toisin
 - o suunnitelman työstäminen jatkoon
 - o ohjataan ratkaisemaan mahdollisia arkeen ja osallisuuteen liittyviä ongelmia
 - o suunnitelman esittely, arviointi ja tarkentaminen

2.6.2 Opetuksen tavoitteet

Opiskelija

- arvioi ja vahvistaa toimintakykyään sekä hyvinvointiaan
- tuntee mielen hyvinvoinnin perusteet ja tapoja vahvistaa sitä

- vahvistaa arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja ja harjaantuu kielenkäyttäjänä niihin liittyvissä tilanteissa
- perehtyy yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin ja osaa hakea tarvitsemiaan palveluja
- tuntee yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa
- hankkii tietoja ja taitoja taloudellisen päätöksentekonsa tueksi
- suunnittelee ja tekee arkielämäänsä liittyviä valintoja, päätöksiä ja hankintoja sekä pohtii itsenäisen asumisen mahdollisuuksia ja edellytyksiä
- tuntee turvalliset, vastuulliset ja kestävät toimintatavat opiskelu- ja asuinympäristössään
- suunnittelee ruokaostokset ja valmistaa arkiruokaa
- tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin liikunnan, taiteen, kulttuurin tai muiden tapahtumien avulla

2.6.3 Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset

Oppimaan oppiminen

Opiskelija osallistuu ohjauskeskusteluissa arjen taitojen ja yhteiskunnallisen osallisuuden arviointiin. Opiskelija arvioi toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Opiskelija ymmärtää, millä tekijöillä hän voi vaikuttaa omaan toimintakykyynsä ja hyvinvointiinsa. Opiskelija osaa hakea tarvittaessa arjen ongelmiinsa ohjausta ja tukea. Opiskelija ymmärtää vertaisryhmän merkityksen oppimisen ja opiskelun tukena.

Monilukutaito

Opiskelija hakee tietoja ja taitoja yhteiskunnan tarjoamista palveluista. Opiskelija ymmärtää tekstitaitojen ja viestinnän merkityksen omassa arjessaan. Opiskelija osaa viestiä, tuottaa ja tulkita viestejä monipuolisesti. Opiskelija harjoittelee monilukutaitoa koulussa ja laajemmin elinympäristössään. Opiskelija tutustuu yhteiskunnallisten palveluiden tarjontaan.

Digiosaaminen

Opiskelija käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa tiedon hakemisessa. Opiskelija osaa käyttää digitaalisia ohjelmia ja sovelluksia hakiessaan tietoa. Opiskelija tuntee ja osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia digitaalisia palveluita ja muita sähköisiä palveluita. Opiskelija ymmärtää oman vastuunsa viestijänä ja toimijana sosiaalisessa mediassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on kiinnostunut edistämään toimintakykyään ja hyvinvointiaan vuorovaikutteisesti. Opiskelija toimii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kuuntelijana että keskustelijana. Opiskelija ymmärtää erilaisten vuorovaikutustilanteiden merkityksen asioiden hoitamisessa riippumatta siitä, miten vuorovaikutus tapahtuu, kasvokkain tai verkossa. Opiskelija osaa ilmaista itseään, esittää omia näkökantojaan ja selvittää asioita. Opiskelija osaa hoitaa omia asioitaan suomen kielellä tai tilanteen mukaan muulla kielellä. Opiskelija osaa toimia ryhmässä yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Osallistuminen erilaisiin viestintätilanteisiin kehittää opiskelijan tunne- ja empatiataitoja, sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija on kiinnostunut omasta tilanteestaan ja haluaa edistää toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Opiskelija osallistuu oman toimintakykynsä ja hyvinvointinsa arviointiin ja etsii siihen sekä itse että tarvittaessa ohjaajan tuella edistäviä toimenpiteitä ja ratkaisuja. Opiskelija osallistuu itseä koskevien valintojen ja päätösten tekemiseen. Opiskelija ymmärtää oman vastuunsa oman toimintakykynsä ja hyvinvointinsa edistämisessä.

Ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää oman toimintansa merkityksen yhteisen elin- ja toimintaympäristön hyväksi ja kestävän tulevaisuuden puolesta.

Yhteiskuntaosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa. Opiskelija oppii taitoja turvalliseen ja oikeudenmukaiseen vaikuttamiseen kestävän tulevaisuuden puolesta.

Kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu elin- ja toimintaympäristönsä tarjoamiin liikunnan ja taide- ja kulttuuripalveluihin.

2.6.4 Keskeinen sisältö

Opiskelija tunnistaa omaan hyvinvointiinsa liittyviä tekijöitä ja osaa vahvistaa omaa hyvinvointiaan arjessa. Hän tutustuu itselleen sopiviin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin.

2.6.5 Arviointi

Yhden TUVAHYVÄ -kurssin suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määriteltä yhtä viikkoa.

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Arvioinnin toteuttaa

- opinto-ohjaaja
- tarvittaessa erityisopettaja, kuraattori
- aineenopettaja tai opettajat yhdessä

2.7 LUKIOKOULUTUKSEN OPINNOT JA NIIHIN VALMENTAUTUMINEN, 0-30/30 VIIKKOA, VALINNAINEN

Koulutuksen osa on TUVA-opiskelijalle valinnainen. Lahden yhteiskoulun aikuislukion toteuttama TUVA-koulutus mahdollistaa opiskelijalle valmentautua lukiokoulutukseen ja/tai suorittaa lukio-opintoja. Opiskelija valitsee koulutuksen osan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan. Jos opiskelijan opiskelusuunnitelma sisältää lukio-opintoja, opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan valitsemaan aikuisten lukiokoulutuksen opintoja. Koska Lahden yhteiskoulun säätiö sr koulutuksen järjestäjänä toteuttaa sekä nuorten että aikuisten lukiokoulutusta, voidaan TUVA-opiskelija tarvittaessa ohjata opiskelemaan lukio-opintoja, esimerkiksi lukiokoulutuksessa alkavia vieraita kieliä, myös nuorten lukiokoulutuksen opetustarjonnasta.

Koulutuksen osa sisältää lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta lukiokoulutuksen opintoihin ja mahdollisesti lukio-opintojen suorittamista opiskelijan valmiuksien mukaisesti. Suorittaessaan lukio-opintoja opiskelija saa tukea aineenopettajilta sekä erityisopettajalta opiskelutaitojen ja -valmiuksiensa kehittämiseen osana valmentavaa koulutusta.

2.7.1 Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautumisen toteuttaminen

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa TUVA-opiskelija valitsee lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta aikuisten lukiokoulutuksen opintotarjottimesta. Lukuvuonna 2025-2026 TUVA-opiskelija osallistuu lukiokoulutukseen valmentaviin opintoihin 1-2. Valmentavissa opinnoissa tutustutaan lukion eri oppiaineisiin ja niiden opiskeluun. Harjoitellaan lukio-opinnoissa tarvittavia opiskelutaitoja.

Valmentautuessaan lukio-opintoihin opiskelija vahvistaa opiskelukielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttämistä. Opiskelija harjoittelee lukiossa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot lukio-opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti tiedonalojen kielen taitoaan eli eri oppiaineiden tekstitaitoja.

Valmentautuessaan lukiokoulutuksen opintoihin opiskelija myös tutustuu lukiokoulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan lukion opintojakson tai opintojaksoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa lukiokoulutuksessa. Opinto-ohjaaja seuraa TUVA-opiskelijan opintojen edistymistä.

Sekä nuorten että aikuisten lukiokoulutuksen opintoja tarjotaan koko lukuvuoden ajan opintotarjottimen mukaisesti. TUVA-koulutusta suorittava opiskelija voi aloittaa lukiokoulutuksen opinnot elokuussa ja tammikuussa. Opiskelija voi valita haluaako hän valmentautua lukiokoulutuksen opintoihin ja/tai suorittaa lukiokoulutuksen opintoja.

Aikuisten lukiokoulutus on järjestetty Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa niin, että yksi lukiokoulutukseen valmentava ja/tai lukiokoulutuksen opintojakso opiskellaan yhden periodin aikana. Periodi koostuu kuudesta viikosta.

Opetuksen tavoitteet

Opiskelija

- saavuttaa riittävän taidon suomen kielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)
- osaa käyttää opiskeltavaan oppiaineeseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelun apuna
- tutustuu lukiokoulutukseen, sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida lukio-opintojen sopivuuden itselleen
- suorittaa kiinnostusten ja tavoitteidensa mukaisia lukion opintoja.

Keskeinen sisältö

Lukiokoulutuksen opintoihin valmentautumisessa keskitytään monilukutaidon oppimiseen ja siihen liittyen eri oppiaineiden tekstitaitoihin. Lukio-opinnoissa vahvistetaan suomen kielen taitoja. Suomen kielen osaamisen taitoihin kiinnitetään erityistä huomiota silloin, kun opiskelija opiskelee suomi toisena kielenä -oppimäärää. Ympäristötaitoja opetetaan aikuisten lukiokoulutuksen luonnontieteellisten oppiaineiden opetuksessa. Yhteiskunta- ja kulttuuritaitoja opetetaan erityisesti aikuisten lukiokoulutuksen historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet. Opiskelija voi suorittaa sekä lukion pakollisia että valinnaisia moduuleita ja opintojaksoja omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset

Oppimaan oppiminen

Opiskelija tutustuu lukiokoulutukseen, sen käytäntöihin sekä lukion arviointimenetelmiin oman opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija osallistuu ja harjoittelee lukio-opinnoissa tarvittavia oppimistapoja ja -strategioita. Opiskelija osaa arvioida lukio-opintojen sopivuutta itselleen. Jos opiskelijan tavoitteena on suorittaa lukio-opintoja, opiskelija osallistuu opetukseen ja

ohjaukseen aktiivisesti sekä näyttää osaamistaan osaamisen arviointia varten. Opiskelija ymmärtää lukio-opinnoissa tarvittavia opiskelutaitoja ja osaa soveltaa niitä omassa oppimisessa.

Monilukutaito

Opiskelija opiskelee lukio-opintoja opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija oppii käyttämään lukio-opinnoissa tarvittavia monilukutaitoja. Opiskelija käyttää lukio-opinnoissa suomen kieltä ja vieraita kieliä sekä eri tiedonalojen käsitteellistä kieltä. Opiskelija oppii lukio-opinnoissa monilukutaidon taitoja, luku- ja kirjoitustaitoja, kuvanlukutaitoja, medialukutaitoja ja numeerista lukutaitoa.

Digiosaaminen

Opiskelija opiskelee lukio-opintoja opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija käyttää tietoa ja viestintätekniikkaa lukio-opinnoissa tarvittavilla ja tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija opiskelee lukio-opintoja opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija toimii lukio-opinnoissa tavoitteellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja eettisesti. Opiskelija toimii selkeästi ja rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija ymmärtää omaa toimintaansa vertaisopiskelijana lukiokoulutuksen opiskelijaryhmässä ja edistää opetusryhmän toimintaa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa hahmottaa ja tunnistaa hyvinvointinsa osa-alueita, kuten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia omassa toiminnassaan, tavoissaan ja tavoitteissaan. Opiskelijaa hallitsee ajankäyttöään.

Ympäristöosaaminen

Opiskelija osallistuu aikuisten lukiokoulutuksessa luonnontieteellisten oppiaineiden ohjaukseen ja opetukseen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija ymmärtää kestävä kehityksen merkitystä itselleen, lähiympäristölleen sekä laajemmin yhteiskunnassa ja maapallolla. Opiskelija ymmärtää omaa toimintaansa kestävä kehityksen edistämiseksi aikuisten lukiokoulutuksen luonnontieteellisten oppiaineiden kuin myös muiden oppiaineiden kautta.

Yhteiskuntaosaaminen ja kulttuuritaitojen osaaminen

Opiskelija osallistuu aikuisten lukiokoulutuksessa historian ja yhteiskunnallisten oppiaineiden osaamisen ohjaukseen ja opetukseen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija ymmärtää erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia opiskelijaryhmässä, koulussa, lähiympäristössä että laajemmin yhteiskunnassa. Opiskelija ymmärtää demokraattisen yhteiskuntajärjestelmän toimintaperiaatteita ja rakenteita, kuten oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Opiskelija ymmärtää mahdollisuuksia toimia ja vaikuttaa näiden periaatteiden hyväksi. Opiskelija osaa toimia rakentavasti kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja opetusryhmässä. Opiskelija ymmärtää omaa kulttuurista identiteettiään suhteessa muihin kulttuureihin. Opiskelija ymmärtää eri kulttuuri- ja kielitaustoista olevia opiskelijoita.

Arviointi

Yhden lukiokoulutukseen valmentavan kurssin tai lukiokoulutuksen opintojakson suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määriteltyä yhtä viikkoa.

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Jos opiskelija suorittaa lukiokoulutuksen opintoja, arvioidaan ne lukiokoulutuksen lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Arviointi suoritetaan Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa.

Arvioinnin toteuttaa

- aineenopettaja tai opettajat yhdessä

2.5 Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 0-20/20 viikkoa, valinnainen

Koulutuksen osassa opiskelija oppii keskeisiä työelämätaitoja, työn oppimista ja työyhteistyötaitoja. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan oman toiminnan ohjaamista sekä viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Opiskelija tutustuu työelämätaitoihin ja työelämässä tapahtuvaan oppimiseen. Lahden yhteiskoulun aikuislukio toteuttaa koulutuksen osan seuraavasti:

2.5.1 Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, valinnainen, TUVA-viikkoja 1-6/20 (TUVATET1)

- toteutetaan siten, että opetetaan, ohjataan ja harjoitellaan työelämätaitoja ja työelämässä yhden periodin mittaisena kurssina koulussa ohjauskeskusteluja (aineenopettaja tai opinto-ohjaaja)
 - kartoitetaan mahdollinen työhistoria
 - kartoitetaan toiveet ja tavoitteet ammattialoista, ammasteista, työstä
 - arvioidaan omia vahvuuksia ja soveltuvuutta eri aloille
 - laaditaan suunnitelma työelämään tutustumisesta
- ohjataan hallitsemaan omaa ajankäyttöä (opinto-ohjaaja)
- harjoitellaan tietoja ja taitoja työnhakuun (opinto-ohjaaja)
- annetaan tietoja työelämästä ja yrittäjyydestä (aineenopettaja)
- opetetaan työyhteisötaitoja ja yksilön vaikutusta työyhteisöön (aineenopettaja)
- perehdytään työtä koskevaan lainsäädäntöön työntekijän näkökulmasta (aineenopettaja)

Valinnaiset opinnot: Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen

2.5.2 Kieli- ja vuorovaikutustaitoja työelämään, valinnainen, TUVA-viikkoja 7-12/20 (TUVATET2)

- toteutetaan yhden periodin mittaisena kurssina
 - opetetaan ja harjoitellaan työelämässä tarvittavia kielitaitoja
 - hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opiskelijaryhmän monikulttuurisuutta

- suomen kieli, ruotsin kieli, englannin kieli
- työnhakeminen
- työhaastattelu
- argumentointi- ja esiintymistaidot
- monikulttuurinen kielenosaaja
- harjoitellaan keskustelutaitoja
- opetetaan esiintymistaitoja

2.5.3 Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen, valinnainen, TUV-viikkoja 13-20/20 (TUVATET₃)

- toteutetaan siten, että opiskelija tutustuu työelämään ja oppii työpaikalla yhden periodin (6 viikkoa) ja 2 viikon ajan
 - opiskelija tutustuu työelämään tutustumissuunnitelmansa mukaisesti
 - opiskelija kirjoittaa työelämään tutustumisen aikana oppimispäiväkirjaa tai laatii erillisen raportin
 - palautekeskustelut työpaikkaohjaajan ja aikuislukion opinto-ohjaajan kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Opiskelija

- tuntee työnhaun prosessin
- tutustuu työpaikkoihin oppimisympäristöinä
- tuntee työelämän tai yrittäjyyden keskeiset periaatteet
- osaa toimia työyhteisön jäsenenä työpaikalla
- osaa ajankäytön suunnittelua ja hallintaa
- tuntee omat oikeutensa ja velvollisuutensa työpaikalla
- tuntee mahdollisuutensa kansainvälisyysosaamisen kehittämiseen ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan kansainväliseen toimintaan
- tutustuu yleisimpiin työpaikalla käytössä oleviin tietokoneohjelmiin ja työpaikan vuorovaikutustilanteiden kieleen
- tiedostaa tulevaisuuden haasteet ja työelämän muutokset.

Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset

Oppimaan oppiminen

Opiskelija tutustuu työelämätaitoihin koulussa ja työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen oman opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija osallistuu ja harjoittelee työelämässä tarvittavia taitoja. Opiskelija osaa arvioida erilaisten töiden, tehtävien ja ammattien soveltuvuutta itselleen. Opiskelija osaa hakea itselleen sopivia työpaikkoja. Opiskelija osaa suunnitella ajankäyttöään ja hallitsee sitä.

Monilukutaito

Opiskelija tutustuu työelämätaitoihin ja työelämässä tapahtuvaan oppimiseen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija ymmärtää ja käyttää työelämässä tarvittavia monilukutaidon taitoja, luku- ja kirjoitustaitoja, kuvanlukutaitoja, medialukutaitoja ja numeerisia lukutaitoja. Opiskelija käyttää suomen kieltä ja tarvittaessa muita kieliä työelämässä.

Digiosaaminen

Opiskelija tutustuu työelämään ja työelämässä tarvittavia digitaitoja opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija osaa käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa työelämässä tarvittavilla ja tarkoituksenmukaisilla tavoilla. Opiskelija osaa käyttää työelämässä tarvittavia yleisimpiä tietokoneohjelmia ja -sovelluksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu työelämään ja osallistuu työelämässä tarvittavaan vuorovaikutusosaamiseen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelija osaa hakea työtä ja toimia työhaastattelussa. Opiskelijan vuorovaikutustaidot vahvistuvat. Opiskelija osaa viestiä ja toimia työelämässä tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija osaa ilmaista itseään selkeästi ja rakentavasti. Opiskelija ymmärtää omaa toimintaansa työelämässä ja työpaikalla sekä edistää työyhteisön toimintaa. Opiskelija osaa toimia rakentavasti työyhteisön jäsenenä työpaikalla. Opiskelija hallitsee ajankäyttöään.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa osaa hahmottaa ja tunnistaa hyvinvointinsa osa-alueita, kuten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia omassa toiminnassaan, tavoissaan ja tavoitteissaan. Opiskelijaa osaa

suunnitella ajankäyttöään arjessa ja ymmärtää ajanhallinnan tärkeyden opiskelussa ja työelämässä.

Ympäristöosaaminen

Opiskelija tunnistaa kestäväen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä omassa ja muiden toiminnassa työelämässä. Opiskelija ymmärtää kestäväen kehityksen taloudelliset vaikutukset ympäristössä ja yhteiskunnassa.

Yhteiskuntaosaaminen

Opiskelija oppi työn ja työntekemisen merkityksen omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Opiskelija ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden keskeisiä periaatteita. Opiskelija tuntee omat oikeutensa ja velvollisuutensa työpaikalla.

Kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii, että työelämä toimii myös kulttuurisena ja kansainvälisenä oppimisympäristönä. Opiskelija ymmärtää työelämän tarjoamia mahdollisuuksia oppia eri kulttuureista ja kansainvälisyydestä.

Keskeinen sisältö

Koulutuksen osassa opiskelija oppii tekemään työhakemuksen ja hakemaan töitä. Opiskelijaa ohjataan hakemaan töitä eri toimintatapoja hyödyntäen sekä miten toimitaan työhaastattelussa. Opiskelija saavat tietoa työelämän pelisäännöistä ja yrittäjyyden perusteista. Opiskelija saa tietoa eri aloilla vaadittavista osaamiskorteista. Opiskelija tutustuu ja oppii työelämässä.

Arviointi

Yhden TUVATET -kurssin suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määriteltyä yhtä viikkoa.

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Arvioinnin toteuttaa

- opinto-ohjaaja
- aineenopettaja tai opettajat yhdessä
- työpaikkaohjaaja

2.6 Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0-30/30 viikkoa, valinnainen

Koulutuksen osan toteuttamissuunnitelma

Lahden yhteiskoulun aikuislukiossa ei toteuta ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen – koulutuksen osan opintoja. Lahden yhteiskoulun aikuislukion TUVA-koulutuksessa olevat opiskelija voi opiskelusuunnitelmansa mukaisesti opiskella tämän koulutuksen osan opintoja esimerkiksi Koulutuskeskus Salpauksessa tai Suomen Diakoniaopistossa.

Lahden yhteiskoulun aikuislukio toimii yhteistyössä alueellisen TUVA-koulutusverkoston kanssa, johon kuuluvat muut TUVA-koulutusta järjestävät koulutuksen järjestäjät Lahden kaupungin alueella. Alueellinen TUVA-koulutusverkosto on kuvattu Kuviossa 3.

Koulutuksen osa sisältää ammatillisia perustutkintojen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita opiskelijan valmiuksien mukaisesti. On tärkeää, että opiskelija saa opiskeluun riittävästi tukea sekä valmentavassa koulutuksessa että suorittaessaan ammatillisia opintoja valmentavan koulutuksen aikana.

Opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttämistä osana opiskelua. Opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot ammatilliseen opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa kielitaitoa.

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi suorittaa omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan tutkinnon osia sekä pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa ammatillisessa koulutuksessa.

Tavoitteet

Opiskelija

- saavuttaa riittävän taidon ammatillisten opintojen opetuskielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)
- osaa käyttää alakohtaiseen koulutukseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelun apuna
- tutustuu ammatilliseen koulutukseen, sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida ammatillisen koulutuksen sopivuuden itselleen
- suorittaa itselleen sopivan ammatillisen koulutuksen opintoja (ammatilliset tutkinnon osat tai yhteiset tutkinnon osat).

Laaja-alainen osaaminen

Koulutuksen järjestäjä kuvaa laaja-alaisen osaamisen osa-alueet suunnitelmassaan koulutuksen toteuttamiseksi. Niiden tulee perustua tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden laaja-alaiseen osaamisen osa-alueiden kuvauksiin.

Keskeinen sisältö

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen, ja sen asettamiin vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan ammatillisia opintoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Ammatillisten opintojen rinnalla opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintekniikan käyttämistä osana opiskelua. Osana tutkintokielen vahvistamista opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista.

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Opiskelija voi suorittaa valmentavan koulutuksen aikana yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita, ammatillisen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon osia, arvioidaan ne ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät ammatillisesta koulutuksesta annetussa lainsäädännössä tarkoitetut arvioijat.

2.7 Valinnaiset koulutuksen osat, 0-10/10 viikkoa, valinnainen (TUVAAVAL)

Opiskelija voi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti suorittaa valinnaisia koulutuksen osia omien yksilöllisten tarpeiden, kiinnostuksen ja valmiuksien mukaan Lahden yhteiskoulun aikuislukion tarjonnasta tai alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnasta.

Valinnaiset koulutuksen osat voivat koostua yhdestä tai useammasta osasta. Valinnaiset opinnot voi sisällyttää TUVAA-koulutuksen opintoihin. Opiskelija voi sisällyttää TUVAA-opintoihin pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja tai koulukohtaisia valinnaisia opintoja.

Vieraskielinen opiskelija voi sisällyttää TUVAA-opintoihin oman äidinkiелensä opintoja. Tällöin oman äidinkiелен opintojen tavoitteena on auttaa vieraskielistä opiskelijaa ymmärtämään kaksikielisyyden merkityksen ja arvostaa oman äidinkiелен osaamista.

Valinnaisiin opintoihin voi sisällyttää myös opiskelijan osallistuminen esimerkiksi vapaaehtoistyöhön, työn tekeminen järjestöissä tai yhdistyksissä tai siihen liittyvien kurssien suorittaminen. Valinnaisissa opinnoissa opiskelija voi hyödyntää vapaan sivistystyön ja kansalaisopistojen opintotarjontaa. Opiskelija toimittaa osallistumisestaan todistuksen tai muun selvityksen Lahden yhteiskoulun aikuislukioon, jonka perusteella valinnainen opintosuoritus voidaan arvioida.

Laaja-alainen osaaminen

Oppimaan oppiminen

Opiskelija valitsee valinnaisen koulutuksen osan opintoja oman kiinnostuksensa mukaan. Opiskelija osaa hankkia tietoa, missä ja miten valinnaisia koulutuksen osia voi suorittaa. Opiskelija osaa arvioida, soveltuuko valinnaisten koulutuksen osien mukainen koulutus tai toimintaan osallistuminen sekä niiden toteutustapa hänelle itselleen. Opiskelija arvioi, palveleeko valinnaisten koulutuksen osien opinnot häntä oppimisessa, tietojen ja taitojen vahvistamisessa, jatko-opinnoissa tai työelämässä.

Arviointi

Yhden TUVAAVAL opintojakson suorittaminen vastaa TUVA-koulutuksen laajuudeksi määriteltyä yhtä viikkoa.

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty.

Arvioinnin toteuttaa

- opinto-ohjaaja
- tarvittaessa erityisopettaja
- tarvittaessa aineenopettaja tai opettajat yhdessä

[Liitteet](#)

[Päijät-Hämeen alueellinen TUVA-koulutusyhteistyöverkosto](#)

Päijät-Hämeen alueelliseen TUVA-koulutusverkostoon kuuluvat oppilaitokset on kuvattu oheisessa kuviossa.

